

Dostoievski... la Sibiu

Primul spectacol văzut de mine, după preluarea conducerii Teatrului „Radu Stanca” din Sibiu de către Constantin Chiriac și Virgil Flonda este *Idiotul* după Dostoievski, în viziunea scenică a regizorului ucrainian Andriy Zholdak, un foarte bun și talentat elev al celebrului Vasilev, considerat azi ca un autentic reformator al vieții teatrale din Rusia, poate imediat după Lev Dodin sau – potrivit unora, mai contestatari și avangardiști – mai curajos decât acesta.

Într-o sală complet refăcută (refacere inclusă în acele planuri mari pentru transformarea totală a teatrului, făcute cu îndrăzneală de cei doi directori), am asistat la un spectacol demn de reținut ca tensiune lăuntrică și exterioară, ca modalități de expresie noi, cu creații actoricești reușite, pe primul plan fiind cea a lui Virgil Flonda, un *Mășkin* chinuit, angelic și demonic, în același timp, bun până la sacrificiul de sine, dar și capabil să ridice biciul asupra semenului său.

Cunoscător serios al literaturii dostoievskiene, capabil să-i pătrundă cele mai fine detalii, să descopere cele mai ascunse planuri, Andriy Zholdak a realizat un tablou convingător și sugestiv al subconștientului eroilor, adică mai degrabă al gândurilor și sentimentelor lor decât al acțiunilor.

Dintre numeroșii eroi ai romanului, el s-a oprit numai asupra lui *Mășkin*, *Rogojin* și *Nastasia Filippovna*; ceilalți, *Lebedev* (Ovidiu Moț), *Aglaiia Ivanovna* (Codruța Vasiu) sau *Pafnutievna* (Dana Maria Lăzărescu), după cum și *Călugărul* (Viorel Rață), apărând numai atunci când erau absolut necesari pentru determinarea anumitor stări.

Dacă lui *Mășkin*, cu excelentă concentrare și putere de comunicare în creația lui Virgil Flonda, regizorul i-a dat o singură întrupare și identitate, din *Rogojin* a făcut două personaje: cel dintâi, *Rogojin I*, vădînd candoare, naivitate, emoție și onestitate în interpretarea lui Constantin Chiriac și

demonicul *Rogojin II*, crud, sadic, cu porniri animalice, realizat de Gelu Potzoli.

În final, acesta din urmă cu răcnete de fiară sălbatică, de lup rănit sau leu străpuns de pumnal, moare asasinat de *Rogojin I*, prăbușit, la rândul său, peste cadavrul *Nastasei Filippovna*.

Frumoasa femeie fatală, jucată cu autentice vibrații interioare de Diana Văcaru Lazăr, este și ea un straniu amestec de bine și rău, pisică-păianjen sau ființă generoasă, metamorfozele fiind extrem de rapide. Într-un anume fel, îi iubește pe amândoi bărbații. *Printului Mășkin* îi cere porunci-toare și categorică să se căsătorească cu ea, pentru a o umili mai cu seamă pe *Aglaiia Ivanovna*, dar și pe *Rogojin*, la care fuge în noaptea nunții. Sugrumată de acesta din urmă și ea, va scoate înaintea de moarte răgete de animal rănit.

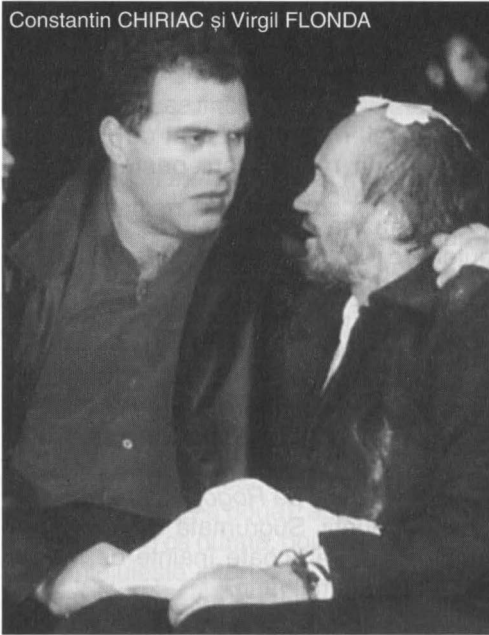
Decorul creat de Oleanr Bilozub – și el din Kiev, ca și regizorul și compozitorul Vadym Rakochi – este generic, cu posibilitatea de a sugera și interioare și exterioare, cu câteva panouri mobile, o masă și câteva scaune, în timp ce costumele aduc, în permanență, contrastul dintre alb și negru, distrus doar de roșul purtat uneori ostentativ, provocator al rochiilor *Nastasei Filippovna*, capabilă să sugereze sau chiar să arate și cea mai directă ipostază a unei femei dintr-un ordinar bar din port.

Totul începe în trenul cu care *Printul* se întoarce în Rusia, după anii petrecuți la o clinică de boli nervoase din Elveția. Cei din compartiment, în frunte cu *Rogojin* – scăpat din chingile unui tată sever –, bogat și chelțuitor, cred că *Printul* este, la rândul său, un om cu bani, dar acesta îi dezamăgește, povestindu-le că doctorul i-a dat până și sumele pentru măruntele lui chelțuiei sau pentru călătorie.

În continuare, prietenia celor doi eroi se împletește cu nefericita lor dragoste pentru frumoasa și capricioasa *Nastasia Filippovna*.

Nu o pauză adevărată, ci una transformată în scenă de teatru și o muzică sfredelitoare, pe viu, întăresc șirul luptelor lăuntrice, dezvăluirile abisurilor întunecate ale sufletului omenesc din spectacol. Alb și roșu, alb și

Constantin CHIRIAC și Virgil FLONDA

negru, viață, moarte și sânge par a fi semnificațiile acestui spectacol, cu o nuntă organizată în holul teatrului, cu miri care pleacă

cu o caleașcă adevărată, cu cai adevărați, în timp ce spectatorii – deveniți nuntași, dansează și beau un pahar de vin oferit cu ospitalitate de gazde.

Am numit *Idiotul*, creat de Andriy Zholdalk „spectacol”, dar cred că este mai bine să-l numesc „meditație” vie pe marginea complicatului suflet omenesc, însetat de fericire, fără a ști cum să ajungă la ea sau în ce constă ea, în bine sau în rău, în dragoste sau în sacrificiu, sacrificiul de sine sau al celorlalți?

Și totul se termină cu cei doi prieteni, *Rogojin* și *Mășkin*, acesta din urmă din nou nebun, încercând să n-o trezească pe *Nastasia* adormită pentru totdeauna.

Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu – Idiotul de F.M. Dostoievski. Scenariul: Andriy Zholdalk și Valeri Mamontov. Adaptare în limba română: Constantin Chiriac. Regia: Andriy Zholdalk. Scenografia și costumele: Oleandr Bilozub. Muzica: Vadym Rakochi. Cu: Virgil Flonda, Constantin Chiriac, Gelu Potzoli, Diana Văcaru Lazăr, Ovidiu Moț, Codruța Vasiu, Dana Maria Lazărescu, Viorel Rață. Data premierei: 25 ianuarie 2001.

Kabuki... la București

Spre deosebire de Teatrul Nô, străvechi și tradițional, încă necunoscut la noi – dacă exceptăm „Kyogen”-urile prezentate cu doi ani în urmă de o trupă din Kyoto – Teatrul Kabuki ne-a vizitat la București și Târgu Mureș, dezvăluind publicului tainele acestei arte.

Prima Companie Kabuki a venit în România cu câteva spectacole în 1932. După patru decenii, cunoscutul om de artă japonez Watabayasi a poposit la noi cu o excelentă montare „stil Kabuki” a unei piese de Michel de Ghelderode. Au mai fost apoi, după 1990, actori Kabuki, pentru ca acum, sub egida Ambasadei Japoniei și a Fundației „Japonia”, să avem prilejul a-l vedea pe celebrul Ichimura Manjiro, alături de formația condusă de el, cu un excelent

și binevenit *workshop* și un spectacol, sugestiv intitulat *Universul Kabuki*.

Atât *workshop*-ul, cât și prima parte a *Universului Kabuki* au arătat publicului câte ceva din tehnicile genului, din modalitățile de expresie și măiestria actorilor japonezi, absolut necesare pentru înțelegerea semnificațiilor, specificului și limbajului.

Au fost dezvăluite astfel enigmaticele machiajului, ale costumului, excepționala armonizare între sunete și mișcări în coregraficele scene marțiale (bătăliile fiind întotdeauna iscusite dansuri acrobatice), pentru ca în final însuși Ichimura Mangiro, un bărbat înalt, serios și puternic să devină prin mijloacele proprii teatrului o superbă femeie, o balerină desăvârșită executând cu grație dansul iubirii în *Fujimusume* –